

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag och om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en särskild lag om ombildning av den arbetspensionskassa som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag. Ändringen av sammanslutningsformen har inte några verkningar på verkställigheten av den lagstadgade arbetspensionsförsäkring som arbetspensionskassan sköter, utan dessa uppgifter överförs som sådana till det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas. Även andra uppgifter som med stöd av lag ankommer på arbetspensionskassan överförs på det bolag som bildas. På bolagets verksamhet skall, förutom den föreslagna lagen, också lagen

om arbetspensionsförsäkringsbolag och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden tillämpas.

Genom lagen blir det möjligt att stegvis ombilda arbetspensionskassan till ett arbetspensionsförsäkringsbolag, varefter bolaget konkurrensmässigt får samma ställning som andra verksamma arbetspensionsförsäkringsbolag.

I propositionen ingår dessutom ett förslag till lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge.....	3
1.1. Lagstiftning och praxis	3
<i>Allmänt</i>	3
1.2. Bedömning av nuläget.....	5
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	6
<i>Allmänt</i>	6
3. Propositionens verkningar	8
4. Beredningen av propositionen.....	9
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslagen	9
1.1. Lag om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag	9
1 kap. Allmänna bestämmelser	9
3 kap. Arbetspensionskassans bokslut, revision, ansvarsskuld, och övriga skulder tillgångar	12
4 kap. Arbetspensionsförsäkringsbolagets ledning	12
5 kap. Arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld och verksamhetskapital	12
6 kap. Särskilda bestämmelser.....	13
7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.....	13
1.2. Lag om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	13
2. Ikraftträdande	14
LAGFÖRSLAGEN	14
om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag	14
om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	18
BILAGA	19
PARALLELLTEXT.....	19
om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	19

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Genom lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961), nedan APL, ordnades rätten till pension för sådana arbetstagare vars arbetsförhållande utan avbrott hade fortgått minst sex månader. Eftersom arbetsförhållandet i många branscher, t.ex. i jordbruks-, skogs-, byggnads- och hamnarbeten, varar endast en kort tid åt gången och sällan sex månader skulle APL, på grund av det nämnda kravet på arbetsförhållandets längd, endast i enstaka fall ha kunnat tillämpas på arbetstagare i dylika branscher. För att råda bot på detta missförhållande stiftades en lag, som kompletterar APL, om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), nedan KAPL. APL ändrades 1993 så, att den tillämpas på arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då arbetstagaren fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. KAPL tillämpas dock alltså inom vissa avgränsade branscher, till vilka med stöd av 1 § KAPL räknas arbete i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin, hamnarbete eller arbete på ett fartyg i inrikesfart eller arbete inom något annat sådant genom förordning angivet område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden. För närvarande är det alltså arbetsförhållandets karaktär och inte dess längd som i första hand avgör vilken av de nämnda lagarna som skall tillämpas.

Om den arbetspensionskassa som sörjer för verkställigheten av KAPL har det inte stiftats någon särskild bolagsrättslig lag och största delen av de bestämmelser som reglerar kassans verksamhet ingår i KAPL. Dessutom ingår bestämmelser i den förordning (846/1975) som utfärdats med stöd av KAPL och som innehåller arbetspensionskassans reglemente. Ursprungligen hade vart och ett av de fyra huvudsakliga arbetsområdena en egen arbetspensionskassa. I lagen intogs dock en möjlighet att inrätta en gemensam arbetspensionskassa eller att överlåta verkställigheten

av pensionsskyddet på någon annan pensionsanstalt som bedriver verksamhet i en bransch som omfattas av APL. För närvarande sköter endast en arbetspensionskassa verkställigheten av lagen. Enligt lagen kan arbetspensionskassan också, med samtycke av social- och hälsovårdsministeriet, åta sig uppgifter som gäller genomförandet av pensionskyddet för andra arbetstagare än sådana som omfattas av KAPL (2 § KAPL). I enlighet med detta sköter arbetspensionskassan för närvarande även den tekniska verkställigheten av arbetspensionskyddet för arbetstagare som omfattas av lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985), nedan KoPL. Med stöd av 2 d § KAPL kan arbetspensionskassan också åta sig uppgifter i anslutning till uppföljningsregistret över företagshälsoundersökningar för arbetstagare inom byggnadsbranschen. Arbetspensionskassan, liksom även de andra pensionsanstalterna, står för närvarande under Försäkringsinspektionens tillsyn.

De viktigaste skillnaderna mellan en arbetspensionskassan och andra arbetspensionsanstalter

För närvarande sköts verkställigheten av den lagstadgade arbetspensionsförsäkringen av arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionsstiftelser, pensionskassor och särskilda genom lag inrättade pensionsanstalter. Arbetspensionskassan hör till de pensionsanstalter som inrättats genom lag, i likhet med pensionskassan för utövande konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och sjömanspensionskassan.

De bestämmelser som för närvarande reglerar arbetspensionskassans verksamhet motsvarar till stor del bestämmelserna om ordnande av förvaltningen, placeringsverksamheten och solvensen i ovan nämnda pensionsanstalter. I bestämmelserna finns dock också betydande skillnader. En skillnad i jämförelse med arbetspensionsförsäkringsbolagen är att arbetspensionskassan inte har några beslutsfattare i samma ställning som försäkringsbolagets delägare och inte några egentliga egna tillgångar. Å andra sidan utövar kassans delegation i praktiken motsvarande beslutanderätt som försäkringsbolagets

bolagsstämma. Till skillnad från vad som gäller arbetspensionsförsäkringsbolag saknas det bestämmelser i lag om likvidation och upplösning av en arbetspensionskassa.

Med tanke på storleken, slutsumman i balansräkningen för 2001 var 3 814 miljoner euro, påminner arbetspensionskassan mera om ett medelstort arbetspensionsförsäkringsbolag än om de andra genom lag inrättade pensionsanstalterna. De pensionsanstalter som inrättats genom lag har tillkommit vid olika tidpunkter och från olika utgångslägen och därför uppvisar de också strukturella och verksamhetsmässiga skillnader. Bland dessa skillnader kan nämnas statens deltagande i kostnaderna för lantbruksföretagarnas pensionsanstalts och sjömanspensionskassans verksamhet.

Arbetspensionskassans begränsade verksamhetsområde innebär att arbetspensionskassan inte konkurrerar om kunder med någon annan pensionsanstalt. I och med att verksamhet enligt KAPL är lagstadgad och att arbetspensionskassan har ensamrätt att sköta ovan nämnda pensionsskydd samt att arbetsförhållandena är kortvariga har det i motsats till arbetspensionsförsäkringsbolagen inte ingåtts några särskilda försäkringsavtal om pensionsarrangemangen i arbetspensionskassan.

Arbetspensionskassans förvaltning

Arbetspensionskassans beslutanderätt utövas av kassans delegation och styrelse. Delegationen har till uppgift att besluta om de allmänna riktlinjerna för arbetspensionskassans verksamhet och att övervaka verksamheten i arbetspensionskassans styrelse. Delegationen tillsätts av pensionsskyddscentralen som skall bereda de mest representativa fackcentralorganisationerna inom de till arbetspensionskassans verksamhetskrets hörande arbetsområdena tillfälle att lägga fram förslag till medlemmar i delegationen. Delegationen består av en ordförande, vice ordförande och sexton andra medlemmar som fördelar sig jämt mellan arbetsgivare och arbetstagare. Delegationen har bl.a. till uppgift att behandla arbetspensionskassans bokslut och revisionsberättelse och att fatta beslut om åtgärder som dessa föranleder. Arbetspensionskassans räkenskapsperiod är ett kalenderår och det ordinarie vårmötet skall hållas före den 30 april och höstmötet före den 15 december.

Arbetspensionskassans styrelse består av en

ordförande och vice ordförande samt av tio medlemmar som valts på förslag av de mest representativa centralorganisationerna inom de till arbetspensionskassans verksamhetskrets hörande arbetsområdena och som fördelar sig jämt mellan arbetsgivarna och arbetstagarna. Även i arbetspensionsförsäkringsbolagets styrelse skall det finnas sådana representanter för försäkringstagarna och de försäkrade som väljs bland de personer som föreslås av arbetsgivarnas och löntagarnas viktigaste centralorganisationer. Dessa representanter skall vara lika många och deras sammanlagda antal skall vara minst hälften av det totala antalet personer i styrelsen. Detta gäller även bolagets förvaltningsråd. Arbetspensionskassans styrelse har, på samma sätt som i arbetspensionsförsäkringsbolag, till uppgift att sköta arbetspensionskassans förvaltning och sörja för att verksamheten ordnas på behörigt sätt.

Arbetspensionskassans styrelse väljer en verkställande direktör för arbetspensionskassan som skall sköta kassans löpande förvaltning i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter. I ett arbetspensionsförsäkringsbolag väljer antingen styrelsen eller förvaltningsrådet en verkställande direktör för motsvarande uppgifter.

Behörighetsvillkoren för arbetspensionskassans ledning omfattar krav på personens goda anseende, förtrogenhet med arbetspensionsförsäkringsverksamhet samt kännedom om placeringsverksamhet och företagsledning och de motsvarar de krav som ställs på arbetspensionsförsäkringsbolagets ledning.

I arbetspensionskassans bokföring samt vid upprättande av bokslut och koncernbokslut iakttas bokföringslagen (1336/1997), bokföringsförordningen (1339/1997), revisionslagen (936/1994) samt lagen om försäkringsbolag (1062/1979), nedan FBL, om inte något annat följer av KAPL, förordningar av social- och hälsovårdsministeriet eller av Försäkringsinspektionens föreskrifter. Arbetspensionskassans räkenskapsperiod är ett kalenderår och bokslutet skall upprättas inom tre månader från räkenskapsperiodens slut. Även till denna del motsvarar bestämmelserna i stor utsträckning bestämmelserna om arbetspensionsförsäkringsbolag.

Solvenskrav, placeringsverksamhet och ansvarsskuld

Enligt 10 § 3 mom. KAPL skall arbetspensionskassan enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder bokföra de medel som behövs för täckande av de framtida utgifter som anordnandet av pensionskyddet medför såsom ansvarsskuld, vilken omfattar även de i lagens 9 § 1 mom. 3 punkten avsedda utgifterna i den mån de inkomster som kassan har och som inte skall användas för andra ändamål räcker till för täckande av nämnda utgifter. Ansvarsskulden definieras (retrospektivt) som summan av den förmögenhet som erhållits genom försäkringspremierna och av intäkterna av placeringar, minskad med pensionsutgifter och andra utgifter. Ansvarsskulden enligt APL definieras däremot som skillnaden mellan kapitalvärdena på de framtida pensionsutgifter som föranleds av de pensionsförbindelser som ankommer på pensionsanstalten och de framtida inkomsterna, utökad med ett belopp som reserverats för svängningar i placeringsavkastningen (tilläggsförsäkringsansvar) och ett belopp som reserverats för svängningar i försäkringsrörelsens skadekostnader (utjämningsansvar). Arbetspensionskassan definierar dock dessutom också den ansvarsstorhet som föranleds av de pensionsförbindelser som ankommer på kassan enligt beräkningssättet i APL. För denna ansvarsstorhet används nedan uttrycket försäkringsteknisk ansvarsskuld. Det är nödvändigt att definiera den försäkringstekniska ansvarsskulden för att med tanke på ansvarsfördelningen reda ut det ömsesidiga ansvaret mellan arbetspensionsanstalterna samt för en fastställelse av arbetspensionskassans solvensställning eftersom arbetspensionskassan liksom de andra arbetspensionsanstalterna deltar i arbetspensionssystemets gemensamma ansvarsfördelning, och kassans verksamhet omfattas av samma solvenskrav som gäller de andra.

I arbetspensionskassans resultaträkning uppstår det inte något egentligt resultat. Om intäkterna är större än utgifterna bokförs skillnaden som en ökning av ansvarsskulden efter eventuella skatter. I balansräkningen finns inte något eget kapital och balansräkningens ansvarsskuld delas inte upp i försäkringspremieansvar och ersättningsansvar som t.ex. i arbetspensionsförsäkringsbolag.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer arbetspensionskassans försäkringspremie så att den är lika stor för alla arbetsgivare som betalar lön enligt KAPL. Arbetstagarens avgiftsandel fastställs på basis av bestämmel-

serna i APL.

Arbetspensionskassans solvensmekanism motsvarar i stor utsträckning solvensmekanismen i andra arbetspensionsanstalter. På motsvarande sätt motsvarar regleringen av placeringsverksamheten och bokslutet i arbetspensionskassan de bestämmelser som i andra arbetspensionsanstalter tillämpas på placeringsverksamhet. Utgångspunkten för dessa bestämmelser är de försäkringsdirektiv som gäller täckning av ansvarsskulden samt bokslut och revision och som tillämpas på försäkringsbolag.

1.2. Bedömning av nuläget

Ändringar av lagstiftningen

För närvarande ger nästan alla arbeten i arbetsförhållande arbetspensionsskydd, oberoende av arbetsförhållandets längd. Den senaste reform som gällde detta genomfördes genom den ändring av 1 § KoPL enligt vilken KoPL i vissa fall även skall tillämpas på arbetsförhållanden som är kortare än en månad.

Eftersom de bestämmelser som reglerar arbetspensionskassans verksamhet i hög grad överensstämmer med de bestämmelser som gäller arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhet påminner arbetspensionskassan i fråga om verksamheten redan nu om ett medelstort arbetspensionsförsäkringsbolag.

Med tanke på hela arbetspensionssystemet är det också fördelaktigt att det finns så många aktörer som möjligt i samma konkurrenssituation eftersom man då kan undvika både de risker som en koncentration medför och därpå följande tryck på att höja försäkringspremierna.

Förändringar i omvärlden

Det antal arbetstagare som omfattas av arbetspensionsskyddet enligt KAPL har minskat avsevärt år från år. År 1975 uppgick fortfarande antalet arbetstagare till ca 343 000, medan motsvarande antal 1999 endast var ungefär hälften av detta. Även om man har kunnat notera en viss ökning av antalet efter depressionen på 1990-talet har ökningen dock endast gällt byggnadsbranschen. Å andra sidan är sysselsättningen inom byggnadsbranschen konjunkturkänslig och kan variera avsevärt år från år. Det verkar dock som om arbetspensionskassans framtidsutsikter i allt

högre grad är beroende av denna ena bransch. Detta kan för sin del leda till att arbetspensionskassans försäkringsbestånd blir allt mera riskfyllt. T.ex. risken för arbetsoförmåga inom byggnadsbranschen och ökningen i antalet invaliditetspensioner är större än i andra branscher. I byggnadsbranschen sker även avgången i pension tidigare än i andra branscher.

I nuvarande situation har arbetspensionskassan på grund av sitt i lag avgränsade verksamhetsområde inte möjlighet att utvidga sin verksamhet till andra områden inom det lagstadgade pensionskyddet. Arbetspensionskassan har inte heller reella möjligheter eller resurser att direkt inleda jämlig konkurrens med andra pensionsanstalter, i synnerhet med arbetspensionsförsäkringsbolagen.

Om man bortser från de förändringar som skett i omvärlden och i försäkringsbeståndet växer sannolikt ovan beskrivna risker och förr eller senare kan man hamna i en situation då man på ett eller annat sätt blir tvungen att avveckla arbetspensionskassan. Det försäkringsbestånd som då finns kvar i arbetspensionskassan måste i så fall överföras till andra pensionsanstalter. Detta är dock inte någon bra lösning med tanke på arbetspensionssystemet eftersom försäkringsverksamheten då skulle koncentreras till allt färre pensionsanstalter. Situationen eliminerar inte heller behovet av att bestämma om realiseringen av arbetspensionskassan genom lag eftersom det enligt KAPL inte finns någon möjlighet att överföra försäkringsbeståndet enligt KAPL och eftersom, såsom ovan nämnts, KAPL inte heller innehåller några bestämmelser om upplösande och likvidation av en arbetspensionskassa.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Allmänt

Målet med propositionen är att arbetspensionskassan stegvis skall ombildas till ett sådant ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997). Genom den ändring av sammanslutningsformen som föreslås i propositionen kan man ge arbetspensionskassan ramar för att ändra sin verksamhet på ett kontrollerat sätt så att den motsvarar verksamheten i nämnda bolag. I enlighet med detta föreslås att det stiftas en lag genom vilken

verksamheten i den arbetspensionskassa som ombildas till arbetspensionsförsäkringsbolag anpassas till verksamhet enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, dock med vissa i lagen bestämda undantag.

Den mest betydelsefulla skillnaden i jämförelse med lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag är att en arbetspensionskassa som ombildas till ett arbetspensionsförsäkringsbolag inte får bedriva verksamhet enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, dvs. verkställighet av APL och av lagen om pension för företagare (468/1969), nedan FöPL, utan dess verksamhet baserar sig enbart på verkställighet av pensionskydd enligt KAPL och andra uppgifter som givits med stöd av KAPL. Inte heller i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag görs i detta skede någon sådan ändring som gör det möjligt för andra arbetspensionsförsäkringsbolag att idka verksamhet enligt KAPL. Med andra ord bibehålls branschgränserna enligt KAPL och lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Ansvarsskulden i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas räknas alltså ut på samma sätt som arbetspensionskassans ansvarsskuld.

Avsikten är också att den föreslagna lagen skall upphävas i sinom tid, uppskattningsvis efter en anpassningstid på 5—8 år. Samtidigt genomförs en reform enligt vilken alla arbetspensionsförsäkringsbolag skall kunna försäkra arbetsförhållanden inom alla branscher. När arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhet i detta skede öppnas för konkurrens, har den arbetspensionskassa som ombildas till bolag hunnit få tillräckligt god beredskap och företagsstruktur för att kunna svara mot konkurrensen i ett jämställt förhållande med andra bolag.

Som alternativ till den föreslagna lagen har det också föreslagits andra lagstiftningstekniska lösningar, t.ex. att bestämmelserna intas i KAPL eller att lagen stiftas för viss tid. Det kan dock vara tekniskt mera invecklat att ta in bestämmelserna i KAPL och även med tanke på tillämparen kan en särskild lag anses vara klarare. En tidsbunden lag igen medför osäkerhet beträffande övergångstidens längd.

I propositionen föreslås att arbetspensionskassan ombildas till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag på vilket bestämmelserna i både KAPL och lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag tillämpas. Själva ombildningsprocessen skall i tillämpliga delar

ske i enlighet med förfarandet för ändring av bolagsformen i 18 a kap i FBL.

Eftersom arbetspensionskassan inte har några egentliga egna tillgångar föreslås att grundkapitalet i det nyinrättade arbetspensionsförsäkringsbolaget bildas av den post i ansvarsskulden som skall hänföras till verksamhetskapitalet.

Bildandet av grundkapitalet

I arbetspensionskassans balansräkning bokförs som ansvarsskuld all den förmögenhet som arbetspensionskassan hade vid granskningstidpunkten. Skillnaden mellan ansvarsskulden och den försäkringstekniska ansvarsskulden kan anses bestå av två delar: ett belopp som skall reserveras för svängningar i skadekostnaderna och ett belopp som skall reserveras för svängningar i intäkterna av placeringsverksamheten. Av dessa belopp betraktas det senare som en del av arbetspensionskassans verksamhetskapital, och därmed omfattar ansvarsskulden även en post som skall hänföras till verksamhetskapitalet. Arbetspensionskassans ansvarsskuld uppgick den 31 december 2001 till ca 3,8 miljarder euro, av vilken den post som skall hänföras till verksamhetskapitalet uppgick till ca 0,8 miljarder euro.

Det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas av arbetspensionskassan skall uppfylla de krav som i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag ställs på bolagets grundkapital, som i ett ömsesidigt bolag i allmänhet består av garantikapitalet och grundfonden. Grundkapitalet skall uppgå till minst 5 miljoner euro. Detta belopp överförs till grundfonden från den post i ansvarsskulden som skall hänföras till arbetspensionskassans verksamhetskapital. Det belopp som överförs skall vara ca 0,13 % av den ovan nämnda slutsumman på ansvarsskulden i balansräkningen och ca 0,6 % av verksamhetskapitalet.

Det belopp som överförs till grundfonden är grundkapital i arbetspensionsförsäkringsbolagets balansräkning och detta grundkapital kan bolaget under sin verksamma tid inte använda till annat än att fullgöra sina skyldigheter. Om bolagets försäkringsbestånd överläts under verksamhetstiden hör enligt 21 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag av de tillgångar som överstiger skulderna i ett bolag till innehavarna av garantiandelarna en

sådan andel av placeringarna i bolagets eget kapital och av en skäligt beräknad avkastning på dem som motsvarar garantiandelarna. Den övriga delen av de tillgångar som överstiger skulderna tillhör försäkringstagarna såsom en del av försäkringsbeståndet. Då försäkringsbeståndet överläts till ett annat bolag följer med andra ord den andel av grundkapitalet som motsvarar det överförda försäkringsbeståndet med försäkringsbeståndet, med undantag för garantiandelarnas andel. Eftersom posterna i eget kapital å andra sidan ingår i verksamhetskapitalet bibehålls den andel av arbetspensionskassans verksamhetskapital som överförs till eget kapital i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas således i alla situationer som en del av de tillgångar som tryggar pensionsansvaret.

Balansräkningen för arbetspensionskassan och det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas skulle enligt situationen den 31 december 2001 skilja sig på följande sätt:

Balansräkningspost *	Arbetspensionskassa	Det bolag som bildas
Passiva		
Avskrivningsdifferens	1	1
Eget kapital	-	5
Ansvarsskuld	3 796	3 791
Övriga skulder	17	17
Sammanlagt	3 814	3 814

* miljoner euro

Det bolag som bildas skall även iakttäta det krav som i 17 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag ställs på verksamhetskapitalets minimibelopp, garantikapitalet och minimibeloppet på det egna kapitalet. Då lagen träder i kraft räcker den föreslagna grundfonden till för att fylla minimikravet på eget kapital. Uppfyllandet av minimikravet på eget kapital förutsätter dock att det egna kapitalet utökas under kommande år eftersom minimikravet baserar sig på den ansvarsskuld som årligen ökar.

I arbetspensionsförsäkringsbolag fastställs kompletteringen av det egna kapitalet i de beräkningsgrunder som fastställs med stöd av APL och det sker genom en årlig överföring av det synliga överskottet enligt bolagets re-

sultaträkning till eget kapital i balansräkningen. Även det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas skulle på motsvarande sätt bli tvunget att årligen uppvisa ett överskott som enligt dessa principer överförs till att stärka bolagets eget kapital.

Ansvarsskulden i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas fastställs till en början enligt KAPL. Sedan verksamheten öppnats för konkurrens skall ansvarsskulden fastställas på samma sätt som i andra arbetspensionsförsäkringsbolag. I ansvarsskulden enligt KAPL har man inte berett sig på årliga svängningar i skadekostnaderna på samma sätt som i ansvarsskulden enligt APL. Därför skall en buffertfond (utjämningsansvar) som utjämnar svängningar i skadekostnaderna i det bolag som bildas utökas till samma nivå som enligt APL. I praktiken görs detta stegvis under anpassningstiden genom att en egen post i ansvarsskulden särskiljs för utjämnning av svängningar i skadekostnaderna ur den post i ansvarsskulden som skall hänföras till verksamhetskapalet.

Delägarskap i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas

I propositionen föreslås att de arbetsgivare som har ett gällande pensionsarrangemang enligt KAPL blir delägare i bolaget på motsvarande sätt som bestäms i 3 kap. 1 § FBL. I bolagsordningen fastställs dock närmare för vilken tid försäkringspremierna skall betalas och hur stora de skall vara för att berättiga till delägarskap.

I linje med andra arbetspensionsförsäkringsbolag kan det även finnas garantikapitalägare i det bolag som bildas i enlighet med vad som bestäms i bolagsordningen.

För närvarande har arbetspensionsförsäkringsbolagen även genom bestämmelser i bolagsordningen givit de försäkrade en viss delägarställning i och med att de har fått rätt att delta i bolagets beslutsfattande. Avsikten är att en dylik möjlighet även skall ges till försäkrade i det bolag som bildas.

Ändring av sammanslutningsformen och koncession

I propositionen föreslås att arbetspensionskassan ombildas direkt utan likvidationsförfarande till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag på vilket bestämmelserna i KAPL tillämpas när det gäller pensionsskyd-

det och i huvudsak bestämmelserna i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och den föreslagna lagen när det gäller verksamheten. För sin verksamhet behöver arbetspensionsförsäkringsbolaget en koncession som i huvudsak beviljas på samma grunder som i fråga om andra arbetspensionsförsäkringsbolag.

Arbetspensionskassans ansvarsskuld, tillgångar och andra ansvar vid ändringen av sammanslutningsformen

Eftersom det är fråga om ändring av sammanslutningsformen i en redan existerande sammanslutning utan upplösning av det bolag som ombildas föreslås i propositionen att arbetspensionskassans ansvarsskuld, tillgångar och övriga skulder skall anses ha blivit det nybildade arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld, tillgångar och övriga skulder vid den tidpunkt då bolaget registreras i handelsregistret eftersom bolaget bolagsrättsligt kan anses börja existera vid denna tidpunkt.

Vid registreringen av bolaget börjar också bolagets första räkenskapsperiod och arbetspensionskassans ledning ansvarar för bokslutet för den föregående räkenskapsperioden. Arbetspensionsförsäkringsbolagets bolagsstämma fastställer arbetspensionskassans bokslut och beslutar om beviljande av ansvarsfrihet för arbetspensionskassans styrelsemedlemmar och verkställande direktör vid den första ordinarie bolagsstämma som hålls efter registreringen av bolaget.

I anslutning till vad som sägs ovan och för att säkerställa en oavbruten förvaltning av pensionsanstalten föreslås i propositionen att medlemmarna i arbetspensionskassans styrelse samt dess verkställande direktör vid lagens ikraftträdande kan fortsätta som styrelsemedlemmar och verkställande direktör i arbetspensionsförsäkringsbolaget till dess bolaget har valt en ny styrelse.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inte några verkningar för statsekonomi eftersom arbetspensionskassan inte får statsstöd för sin verksamhet. Propositionen har inte heller några verkningar för konkurrensen mellan pensionsanstalterna under den tid lagen tillämpas eftersom arbetspensionsförsäkringsbolaget under denna tid inte får bedriva annan verksamhet än den som arbetspensionskassan bedrev innan

sammanslutningsformen ändrades. Först efter lagens tillämpningstid öppnas konkurrensen både för det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildats och andra arbetspensionsförsäkringsbolag. Detta sker i sinom tid genom särskilda lagstiftningsåtgärder.

Propositionen inverkar däremot på de försäkrades ställning om ovan nämnda bestämmelser om de försäkrades beslutanderätt tas in i bolagsordningen för det bolag som bildas. I så fall kan de försäkrades ställning anses vara jämförbar med delägarnas ställning. Eventuellt får också arbetspensionskassans samarbetsparter möjlighet att delta i bolagets beslutsfattande och i resultaten av verksamheten genom teckning av garantikapital.

De största kostnadsverkningarna uppstår i samband med att man skapar ett nytt namn för det bolag som bildas, gör bolaget mera känt och tar i bruk nya adb-system inklusive delägarregister. Dessa kostnader beräknas dock uppgå till mindre än en miljon euro, dvs. mindre än 5 % av skötselkostnaderna, som 2001 uppgick till ca 22,8 miljoner euro. När det bolag som bildas bereder sig för konkurrens med andra arbetspensionsförsäk-

ringsbolag uppstår även kostnader för behövliga förnyelser av datasystemen och skapandet av ett marknadsföringsnät. Dessa kostnader uppskattas till ca 1—2 miljoner euro per år, dvs. ca 5—10 % av skötselkostnaderna.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Om propositionen har det hållits ett särskilt diskussionsmöte vid vilket man erhöll utlåtanden av justitieministeriet, finansministeriet, Försäkringsinspektionen, konkurrensverket, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, Pensionsskyddscentralen, Industrins och Arbetsgivarernas Centralförbund, AKAVA, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Servicearbetsgivarna, Företagarna i Finland, Byggnadsindustrin rf, Byggnadsarbetareförbundet och YIT. Enligt utlåtandena är propositionen godtagbar och enligt några nödvändig. Två av dem som gett utlåtande anser att det övergångsskede som föreslås i propositionen är onödigt.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Arbetspensionskassan är en gång i tiden inrättad genom lag. Eftersom det dock saknas bestämmelser om likvidation och upplösning av arbetspensionskassan skulle den för närvarande kunna upplösas endast genom lag. I lag finns heller inga bestämmelser om överlåtelse av arbetspensionskassans försäkringsbestånd. Därmed skulle man i en situation då försäkringsbeståndet överläts till ett nybildat arbetspensionsförsäkringsbolag bli tvungen att å ena sidan upplösa arbetspensionskassan genom lag och å andra sidan bilda ett arbetspensionsförsäkringsbolag enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Härvid är det sannolikt att det mellan upplösningen av ar-

betspensionskassan och inledandet av det nya bolagets verksamhet skulle uppkomma en tidsperiod då skötseln av pensionskyddet enligt KAPL inte ankom på någon. Av denna orsak föreslås att det med tanke på en fortgående verksamhet skall vara möjligt att direkt utan likvidationsförfarande ombilda arbetspensionskassan till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

Enligt bestämmelsen skall det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas alltjämt på motsvarande sätt som arbetspensionskassan ha ett begränsat verksamhetsområde. För det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagförslaget används senare uttrycket arbetspensionsförsäkringsbolag.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Enligt 1 mom. skall lagen tillämpas på arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i 1 §. Eftersom verksamhetsområdet för ett dylikt arbetspensionsförsäkringsbolag alltjämt skall vara begränsat till verksamhet enligt KAPL, kan andra verk samma arbetspensionsförsäk-

ringsbolag inte tillämpa denna lag eftersom det inte finns någon bestämmelse som tillåter detta i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Avsikten är att en utvidgning av verksamhetsområdet för arbetspensionsförsäkringsbolagen enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag skall genomföras i sinom tid när det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas har anpassat sin verksamhet till kraven enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Då kan den föreslagna lagen upphävas som obehövlig.

Eftersom såväl bestämmelserna i den föreslagna lagen som bestämmelserna i KAPL och lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, med undantag för de bestämmelser som hänför sig till arbetspensionsförsäkringsbolagets speciella karaktär, skall tillämpas på verksamheten i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas intas en bestämmelse om detta i 2 mom.

I 3 mom. bestäms vilka bestämmelser i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och KAPL som inte skall tillämpas på det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas. Dessa bestämmelser är i fråga om lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag 1 § 1 mom. (begränsning av tillämpningsområdet till APL och FöPL), 2 § (en hänvisning till APL och FöPL beträffande syftet med verksamheten), 3 § (begränsning av verksamheten till APL och FöPL), 6 § 1 mom. (koncession enligt APL och FöPL), 14 § (ansvarsskuld), 15 § (täckning av ansvarsskulden), 18 § (överföringar till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret) och 20 § 1 mom. (plan för återställande av en sund finansiell ställning) samt ifråga om KAPL 2 § (bedrivande av verksamhet enligt KAPL i en arbetspensionskassa och övervakningen av den), 2 b § 1 och 3—5 mom. (fördelningen av platser i styrelsen och ledningens allmänna och särskilda behörighetskrav), 2 c § (delegationens, styrelsens och verkställande direktörens uppgifter), 11 § (placering av tillgångar), 11 a § (försäkringsmatematikerns uppgifter och behörighetsvillkor, anställning och avgång), 11 b § 1—2 mom. (krav som gäller verksamhetskapital och solvens och beräkningen av dessa), 11 c § (omhändertagande av medel) och 11 d § (användning av medel för ett allmännyttigt ändamål). Att nämnda bestämmelser inte tillämpas beror på att de inte är tillämpliga på verksamheten i arbetspensionsförsäkringsbolag enligt den föreliggande lagen på grund av bolagets begränsade verksamhetsområde och

dess speciella karaktär eller på att motsvarande specialbestämmelse som skall tillämpas på bolaget ingår i den föreslagna lagen.

Eftersom avsikten är att det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas skall sköta alla de uppgifter som tidigare ankommit på arbetspensionskassan har i 4 mom. intagits en bestämmelse enligt vilken det som i övrigt någon annanstans i lag bestäms om arbetspensionskassan vid tillämpningen av föreliggande lag gäller det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i den föreslagna lagen.

3 §. *Arbetspensionsförsäkringsbolagets verksamhet.* Enligt förslaget skall i 1 mom. bestämmas om en begränsning av verksamheten i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas till verksamhet enligt KAPL. Bestämmelsen motsvarar begränsningen av ett arbetspensionsförsäkringsbolags verksamhet till verksamhet enligt APL och FöPL i 3 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

Enligt 2 mom. skall verksamhetsområdet, dvs. vilket slag av försäkringsrörelse arbetspensionsförsäkringsbolaget har rätt att bedriva, nämnas i bolagets bolagsordning. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 3 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och även mera allmänt kraven på att uppge bolagets verksamhetsområde i aktiebolagslagen (734/1978).

2 kap. Ombildning av arbetspensionskassan till ett arbetspensionsförsäkringsbolag

4 §. *Ändring av sammanslutningsformen.* Enligt 1 mom. skall ombildningen av arbetspensionskassan till ett arbetspensionsförsäkringsbolag för det första ske på så sätt att arbetspensionskassans delegation fattar ett majoritetsbeslut om detta. Dessutom skall man iaktta bestämmelserna i den föreslagna lagen samt i tillämpliga delar bestämmelserna i 18 a kap. 2 § 1 mom. och 4 § FBL. I enlighet härmed skall det bolag som bildas få koncession för sin verksamhet av statsrådet och för ändringen av sammanslutningsformen Försäkringsinspektionens samtycke, inklusive kungörelseförfarande.

Enligt 2 mom. skall om beslutet om ändring av sammanslutningsformen upprättas ett dokument som innehåller arbetspensionsförsäkringsbolagets bolagsordning. Det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas skall liksom andra arbetspensionsförsäkringsbolag ansöka om att Försäkringsinspek-

tionen fastställer bolagsordningen.

5 §. *Arbetspensionsförsäkringsbolagets koncession.* Enligt 1 mom. skall det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas, liksom andra arbetspensionsförsäkringsbolag, inneha av statsrådet beviljad koncession som gäller i Finland. Till denna del motsvarar bestämmelsen sakinhållet i 6 § 1 mom. lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Koncessionen skall dock vara begränsad till verksamhet enligt KAPL.

Enligt 2 mom. skall förutsättningarna för beviljande av koncession vara samma som för andra arbetspensionsförsäkringsbolag. Avsikten med dessa är särskilt att säkerställa att det nya arbetspensionsförsäkringsbolagets verksamhet är betryggande.

6 §. *Delägarskap i arbetspensionsförsäkringsbolag.* I 3 kap. 1 § 1 mom. FBL bestäms om vem som är delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag. Enligt bestämmelsen är försäkringstagarna och, i enlighet med vad som bestäms i bolagsordningen, garantikapitalets ägare delägare. Eftersom arbetsgivarna i arbetspensionskassan i och med ändringen av sammanslutningsformen direkt blir försäkringstagare i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas föreslås på motsvarande sätt att försäkringstagardelägare i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas är de arbetsgivare som har ett gällande pensionsarrangemang enligt 1 § KAPL. Eftersom de arbetsförhållanden som avses i KAPL varierar avsevärt beträffande längd och antal hos olika arbetsgivare föreslås dock att det i bolagsordningen närmare skall fastslås för vilken tid försäkringspremierna skall betalas och hur stora de skall vara för att berättiga till delägarskap.

Det är möjligt att det i bolaget under den föreslagna lagens giltighetstid även kommer med sådana som tecknar dess garantikapital. Dessa har, enligt en bestämmelse som intas i bolagsordningen, motsvarande delägarställning som garantikapitalets ägare i andra arbetspensionsförsäkringsbolag.

För närvarande finns det inte några bestämmelser i lag om vilken ställning en person som försäkrats i ett ömsesidigt försäkringsbolag har i bolagets beslutsfattande. Därmed kan bestämmelser om den försäkrades med delägaren jämförbara ställning endast finnas i bolagsordningen. Dylika bestämmelser finns i bolagsordningen för vissa arbetspensionsförsäkringsbolag. Avsikten är att motsvarande bestämmelser i bolagsordningen även

skall intas i bolagsordningen för det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas.

7 §. *Arbetspensionsförsäkringsbolagets grundfond och garantikapital.* Det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas skall ha ett grundkapital på minst 5 000 000 euro. Grundkapitalet kan bestå av garantikapitalet och grundfonden. Till det nya bolagets grundfond, som samtidigt är bolagets grundkapital, överförs tillgångarna från den post i ansvarsskulden som skall hänföras till arbetspensionskassans verksamhetskapital.

Det belopp som överförs till grundfond utgör grundkapital i arbetspensionsförsäkringsbolagets balansräkning och detta grundkapital kan bolaget inte under sin verksamhetstid använda för annan verksamhet än för skötsel av bolagets pensionsansvar. Det bolag som bildas omfattas också av bestämmelserna i 21 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag om att i vissa i lag föreskrivna överlåtelser av beståndet följer grundfonden med det försäkringsbestånd som överförs. Det egna kapital, som grundfonden representerar i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas, är också en post som skall hänföras till verksamhetskapitalet. Resultatet av överlåtelserna blir alltså att bolagets eget kapital bibehålls som en del av de tillgångar som tryggar pensionsansvaret.

I det fall att det bolag som bildas får ett garantikapital har i 2 mom. intagits en bestämmelse enligt vilken det vid bildandet av garantikapitalet i tillämpliga delar gäller vad som i 4 kap. FBL bestäms om en ökning av garantikapitalet. Om bildandet av garantikapitalet i arbetspensionsförsäkringsbolaget i detta fall förutsätter en ändring av bolagsordningen behövs Finansinspektionens samtycke.

8 §. *Arbetspensionskassans ombildning till arbetspensionsförsäkringsbolag.* Enligt 3 § handelsregisterlagen (129/1979) är ett ömsesidigt försäkringsbolag en sådan näringsidkare som skall göra en i lagen avsedd grundansmälan till handelsregistret. Antecknandet i registret har vissa rättsverkningar som är avgörande för näringsidkaren. Rättsverkningarna ingår i lagens 26 §. Enligt paragrafen skall uppgifter som har antecknats i handelsregistret och kungjorts på behörigt sätt anses ha kommit till tredje mans kännedom. I praktiken innebär detta att näringsidkarens existens blir fastställd i och med registreringen. Ett bolag som bildats på detta sätt anses ha blivit

ett egentligt ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag först då det har fått ovan nämnda koncession samt då bolaget och den av Försäkringsinspektionen fastställda bolagsordningen har antecknats i handelsregistret.

3 kap. Arbetspensionskassans bokslut, revision, ansvarsskuld, övriga skulder och tillgångar

9 §. *Arbetspensionskassans bokslut.* Eftersom arbetspensionskassans verksamhet i denna sammanslutningsform kan anses upphöra då det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas inleder sin egentliga verksamhet, dvs. vid registreringen av bolaget, föreslås att arbetspensionskassan skall upprätta bokslut och koncernbokslut för den tid för vilken bokslut ännu inte har lagts fram och vilken utgår då arbetspensionsförsäkringsbolaget antecknas i handelsregistret. På arbetspensionskassans bokslut tillämpas härvid bestämmelserna om bokslut i KAPL. Arbetspensionskassans revisionsberättelse ges dock till bolagets bolagsstämma som även fastställer arbetspensionskassans bokslut och beslutar om beviljande av ansvarsfrihet för medlemmarna i arbetspensionskassans styrelse och för den verkställande direktören. En bolagsstämma om detta skall hållas vid den första ordinarie bolagsstämman efter registreringen av bolaget, dvs. i praktiken vid bolagets bolagsstämma på våren.

10 §. *Arbetspensionskassans ansvarsskuld, övriga skulder och tillgångar.* Eftersom arbetspensionskassan enligt förslaget direkt utan likvidationsförfarande skall ombildas till ett arbetspensionsförsäkringsbolag föreslås att det i 1 mom. för klarhetens skull intas bestämmelser om detta. I enlighet med detta bestäms i momentet att arbetspensionskassans ansvarsskuld, tillgångar och övriga skulder blir motsvarande poster och förpliktelser i arbetspensionsförsäkringsbolaget vid den tidpunkt då det nybildade bolaget registreras. Av ovan nämnda orsaker föreslås att det i 2 och 3 mom. bestäms om arbetspensionsförsäkringsbolagets rätt till senare framkommande tillgångar i arbetspensionskassan och på motsvarande sätt om bolagets skyldighet att tillgodose de förpliktelser som baserar sig på arbetspensionskassans verksamhet.

4 kap. Arbetspensionsförsäkringsbolagets ledning

11 §. *Val av styrelse.* Ändringen av sammanslutningsformen medför vid sidan om den normala skötseln av förvaltningen även extra uppgifter för arbetspensionskassans och senare för arbetspensionsförsäkringsbolagets administration. För skötseln av dessa uppgifter måste tillräckligt med tid reserveras. Å andra sidan är det önskvärt att skötseln av förvaltningen och avgörandet av ansvarsfrågor sker så snabbt som möjligt så att det arbetspensionsförsäkringsbolag som fortsätter arbetspensionskassans verksamhet kan börja sköta sin huvuduppgift, dvs. verkställigheten av KAPL. Av denna orsak föreslås att den nya styrelsen skall utses och anmälas för registrering inom sex månader från det att bolaget och den av Finansinspektionen godkända bolagsordningen registrerats.

5 kap. Arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld och verksamhetskapital

12 §. *Särskilda bestämmelser om ansvarsskulden och verksamhetskapitalet.* I 1 mom. bestäms att ansvarsskulden i det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas skall fastställas i enlighet med 10 § 3 mom. KAPL. Ansvarsskulden fastställs därmed på samma sätt som i en arbetspensionskassa. Avsikten är dock att bolaget under den tid verksamheten pågår skall övergå till att vid fastställandet av ansvarsskulden och andra försäkringstekniska storheter iakttas förfarandet i arbetspensionsförsäkringsbolag enligt 14 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. I enlighet med 10 § 3 mom. KAPL bokförs som ansvarsskuld i arbetspensionsförsäkringsbolagets balansräkning all den förmögenhet som pensionsanstalten har vid granskningstidpunkten. Skillnaden mellan ansvarsskulden och den försäkringstekniska ansvarsskulden kan anses bestå av två poster: ett belopp som skall reserveras för svängningar i skadekostnaderna och ett belopp som skall reserveras för svängningar i avkastningen av placeringsverksamheten. Av dessa belopp räknas den senare som en

del av arbetspensionskassans verksamhetskapital och därmed omfattar ansvarsskulden även en post som skall hänföras till verksamhetskapitalet. I enlighet med detta bestäms i 2 mom. att vid tillämpning av 16 och 17 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag anses som bolagets ansvarsskuld den ansvarsskuld som avses i 1 mom. I bestämmelserna är det fråga om en definition av bolagets verksamhetskapital samt om minimibeloppet på det verksamhetskapital och den solvensgräns som hör till bolagets solvensmekanismer.

På motsvarande sätt bestäms i 2 mom. att, i stället för det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som nämns i 16 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, skall som arbetspensionsförsäkringsbolagets tilläggsansvar enligt den föreslagna lagen betraktas ett belopp som fås då man från den ansvarsskuld som avses i 1 mom. drar av den försäkringstekniska ansvarsskuld som anges i de grunder som avses i 9 § 1 mom. KAPL och det kalkylerade belopp som skall reserveras för svängningar i skadeståndskostnaderna enligt de grunder som avses i 10 § 3 mom. KAPL.

13 §. *Täckning av ansvarsskulden.* Det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas omfattas av samma krav på att täcka ansvarsskulden som andra arbetspensionsförsäkringsbolag. I bestämmelsen klargörs dock att med den ansvarsskuld som skall täckas avses den ansvarsskuld som anges i 12 § 1 mom. i den föreslagna lagen. I övrigt motsvarar bestämmelsen i sak 15 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

6 kap. Särskilda bestämmelser

14 §. *Skadeståndsskyldighet.* På skadeståndsskyldighet för ledningen och arbetstagare i det ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas tillämpas alltså både 13 b § KAPL och 33 a § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Dessa bestämmelser om skadeståndsskyldighet gäller dock endast överträdelse av lagarna i fråga och grunderna för den lagstadgade pensionsförsäkringen. Därför föreslås att det i paragrafen intas bestämmelser om skadeståndsskyldigheten då skadan förorsakas genom överträdelse av den föreliggande lagen.

7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

15 §. *Ikraftträdande.* Eftersom en ombildning av arbetspensionskassan till ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag i enlighet med bestämmelserna i 18 a kap. FBL förutsätter olika förberedande åtgärder och beslut av både arbetspensionskassan och myndigheterna föreslås enligt 2 mom. att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

16 §. *Övergångsbestämmelser.* I 1 mom. föreslås att arbetspensionskassans styrelse och verkställande direktör fortsätter som styrelse och verkställande direktör i det arbetspensionsförsäkringsbolag som bildas till dess bolaget har valt en ny styrelse med iakttagande av vad som bestäms i 9 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Detta är nödvändigt med tanke på en oavbruten verksamhet och också med beaktande av de förvaltningsmässiga ansvarsfrågorna. Denna styrelse och verkställande direktör för övergångsperioden beviljas ansvarsfrihet av bolagets bolagsstämma.

Eftersom arbetspensionsförsäkringsbolagets bolagsstämma från och med registreringen av bolaget ansvarar för de uppgifter som arbetspensionskassans delegation ansvarar för innan bolaget registrerades föreslås i 2 mom. att arbetspensionskassans delegation och dess verksamhet upphör vid den tidpunkt då bolaget registreras. Därmed är det också klart att delegationens ansvar för arbetspensionskassans verksamhet sträcker sig endast till den tidpunkt då arbetspensionsförsäkringsbolagets inleder sin egentliga verksamhet.

1.2. Lag om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

2 §. I paragrafens 1 mom. bestäms om anordnande av pensionsskydd enligt KAPL i arbetspensionskassor eller i någon annan pensionsanstalt. Denna möjlighet kvarstår i lagen och därmed blir det möjligt att sköta en verksamhet enligt KAPL utan avbrott i en arbetspensionskassa till dess det bolag som bildas börjar sköta den nämnda verksamheten. För klarhetens skull föreslås det att det intas ett nytt 3 mom., i vilket det hänvisas till möjligheten enligt den nu föreslagna lagen

att sköta nämnda pensionsskydd även i ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag.
3 §. I paragrafen bestäms om pensionskyddscentralens rätt att å ena sidan bevilja arbetsgivaren rätt att försäkra en arbetstagare som omfattas av KAPL enligt APL och å andra sidan bevilja arbetspensinskassan rätt att enligt APL försäkra arbetstagare som arbetar inom KAPL-branscher. Denna bestämmelse, som härrör från den tid då KAPL stiftades, grundade sig ursprungligen på behovet av att säkerställa att det i alla situationer finns en pensionsanstalt som ordnar pensionsskyddet. Bestämmelsen har i praktiken blivit obehövlig. Eftersom avsikten med den

föreslagna lagen är att göra gränsdragningen mellan APL och KAPL klarare föreslås att paragrafen stryks som obehövlig.
Ikraftträdelse. I lagförslaget ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

2. Ikraftträdande

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ombildning av en arbetspensinskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Genom denna lag ombildas den arbetspensinskassa som avses i 2 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) till ett i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) avsett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag (*arbetspensionsförsäkringsbolag*) som fortsätter arbetspensinskassans verkställighet av pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i 1 §.

Vad som i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag bestäms om arbetspensinskassor och arbetspensionsförsäkringsbolag gäller det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag, om inte något annat bestäms i denna lag.

På det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag tillämpas dock inte 1 § 1 mom., 2 och 3 §, 6 § 1 mom., 14, 15 och 18 § och 20 § 1 mom. lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag eller 2 §, 2 b § 1 och 3—5 mom., 2 c, 11 och 11 a §, 11 b § 1 och 2 mom. samt 11 c och 11 d § lagen om pension

för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Vad som i övrigt någon annanstans i lag bestäms eller med stöd av lag föreskrivs om en arbetspensionskassa gäller vid tillämpningen av denna lag arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag.

3 §

Arbetspensionsförsäkringsbolagets verksamhet

Det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag får inte bedriva annan försäkringsrörelse än sådan verksamhet som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och sådan återförsäkring som direkt hänför sig till denna verksamhet, om inte något annat bestäms i denna lag eller i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller med stöd av den.

I arbetspensionsförsäkringsbolagets bolagsordning skall nämnas vilket slag av försäkringsrörelse bolaget har rätt att bedriva.

2 kap.

Ombildning av arbetspensionskassan till ett arbetspensionsförsäkringsbolag

4 §

Ändring av sammanslutningsformen

Genom beslut som delegationen fattar med två tredjedels majoritet av de avgivna rösterna kan arbetspensionskassan, sedan Försäkringsinspektionen gett sitt samtycke därtill, ombilda arbetspensionskassan till det i 1 § avsedda arbetspensionsförsäkringsbolag på det sätt som bestäms i denna lag och i tillämpliga delar i 18 a kap. 2 § 1 mom. och 4 § lagen om försäkringsbolag (1062/1979).

Över beslutet om ändring av sammanslutningsformen skall upprättas ett dokument som innehåller arbetspensionsförsäkringsbolagets bolagsordning. Fastställelse av bolagsordningen skall sökas hos Försäkringsinspektionen enligt 2 kap. 4 § 5 mom. lagen om försäkringsbolag.

5 §

Arbetspensionsförsäkringsbolagets koncession

Det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag skall för verksamhet som avses i 3 § inneha av statsrådet beviljad koncession som gäller i Finland.

Statsrådet skall bevilja koncession, om den tilltänkta försäkringsverksamheten enligt denna lag inte bedöms äventyra en sund utveckling av pensionsförsäkringsverksamheten, om arbetspensionsförsäkringsbolagets ledning uppfyller de krav som ställs i 4 kap. lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och 7 kap. lagen om försäkringsbolag och om arbetspensionsförsäkringsbolagets garantikapital och grundfond (*grundkapital*) är minst 5 000 000 euro.

6 §

Delägarskap i arbetspensionsförsäkringsbolaget

Delägare i arbetspensionsförsäkringsbolaget är de arbetsgivare som har ett gällande pensionsarrangemang enligt 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, ägarna till bolagets garantikapital samt de försäkrade som omfattas av vart och ett av pensionsarrangemangen, i enlighet med vad som närmare bestäms om dessa i bolagsordningen.

7 §

Arbetspensionsförsäkringsbolagets grundfond och garantikapital

Arbetspensionskassan har rätt att av det verksamhetskapital som avses i 11 b § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till arbetspensionsförsäkringsbolagets grundfond, som samtidigt är bolagets grundkapital, överföra ett belopp som motsvarar grundkapitalets minimibelopp enligt 5 §.

Vid bildandet av arbetspensionsförsäkringsbolagets garantikapital gäller i tillämpliga delar vad som i 4 kap. lagen om försäkringsbolag bestäms om ökning av garantikapitalet.

8 §

Arbetspensionskassans ombildning till arbetspensionsförsäkringsbolag

Arbetspensionskassan anses ha ombildats till det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag då bolaget har erhållit koncession enligt 5 § och då bolaget samt den av Försäkringsinspektionen fastställda bolagsordningen har antecknats i handelsregistret.

3 kap.

Arbetspensionskassans bokslut, revision, ansvarsskuld, övriga skulder och tillgångar

9 §

Arbetspensionskassans bokslut

Arbetspensionskassans styrelse och verkställande direktör skall upprätta bokslut och koncernbokslut för den tid för vilken bokslut ännu inte har lagts fram och som utgår då arbetspensionsförsäkringsbolaget antecknas i handelsregistret.

Vid revisionen iakttas bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden. Revisorerna avger dock sin berättelse till det i denna lag avsedda arbetspensionsförsäkringsbolagets bolagsstämma, vilken fastställer bokslutet och beslutar om beviljande av ansvarsfrihet för medlemmarna i arbetspensionskassans styrelse och för arbetspensionskassans verkställande direktör. Detta skall ske senast vid den första ordinarie bolagsstämman efter registreringen av bolaget.

10 §

Arbetspensionskassans ansvarsskuld, övriga skulder och tillgångar

Arbetspensionskassans ansvarsskuld, övriga skulder och tillgångar anses utan likvidationsförfarande ha blivit det i denna lag avsedda arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld, övriga skulder och tillgångar vid den tidpunkt då bolaget antecknas i handelsregistret.

Om det efter registreringen av arbetspensionsförsäkringsbolaget framkommer tillgångar som baserar sig på arbetspensionskassans verksamhet innan arbetspensionsförsäkringsbolaget registrerades, anses även dessa tillgångar ha blivit arbetspensionsförsäkringsbolagets tillgångar vid registreringstidpunkten. På motsvarande sätt ansvarar arbetspensionsförsäkringsbolaget för de skulder och andra förbindelser som framkommer efter registreringen av bolaget och som baserar sig på arbetspensionskassans verksamhet och som arbetspensionskassan skulle ha varit ansvarig för.

4 kap.

Arbetspensionsförsäkringsbolagets ledning

11 §

Val av styrelse

Styrelsen skall utses och anmälas för registrering inom sex månader från det att arbetspensionskassan i enlighet med 8 § ombildats till ett arbetspensionsförsäkringsbolag.

5 kap.

Arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld och verksamhetskapital

12 §

Särskilda bestämmelser om ansvarsskulden och verksamhetskapitalet

Det i denna lag avsedda arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld fastställs i enlighet med 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Vid tillämpning av 16 och 17 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag skall vid fastställandet av arbetspensionsförsäkringsbolagets verksamhetskapital och vid fastställande av minimibeloppet för verksamhetskapitalet samt solvensgränsen, som bolagets ansvarsskuld enligt nämnda bestämmelser anses ansvarsskulden enligt 1 mom. och som oförde-

lat tilläggsförsäkringsansvar på motsvarande sätt anses beloppet av ansvarsskulden enligt 1 mom. minskat med den försäkringstekniska ansvarsskuld som anges i de grunder som avses i 9 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden samt minskat med det kalkylerade belopp som skall reserveras för svängningar i skadekostnaderna och som anges i de grunder som avses i 10 § 3 mom. i nämnda lag.

13 §

Täckning av ansvarsskulden

Det i denna lag avsedda arbetspensionsförsäkringsbolaget skall täcka den ansvarsskuld som avses i 12 § 1 mom. samt andra med ansvarsskulden jämförbara poster med iakttagande därvid i tillämpliga delar av 10 kap. 3 § 2 mom., 3 mom. 3 och 7 punkten, 4—7 mom. samt 9 mom. lagen om försäkringsbolag. Närmare bestämmelser om med ansvarsskulden jämförbara poster utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

14 §

Skadeståndsskyldighet

Vad som i 17 kap. lagen om försäkringsbolag bestäms om skadeståndsskyldighet i fråga om försäkringsbolag gäller också skada som förorsakats genom överträdelse av denna lag.

7 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

15 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

16 §

Övergångsbestämmelser

När lagen träder i kraft fortsätter medlemmarna i arbetspensionskassans styrelse och arbetspensionskassans verkställande direktör som styrelsemedlemmar och verkställande direktör i det arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i denna lag till dess bolaget har valt en ny styrelse med iakttagande av vad som bestäms i 11 § denna lag och 9 § lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Arbetspensionskassans delegation upplöses och delegationens verksamhet upphör vid den tidpunkt då det bolag som avses i denna lag registreras.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga
arbetsförhållanden (134/1962) 3 § samt
fogas till 2 §, sådan den lyder i lag 1044/2000, ett nytt 3 mom. som följer:

_____ 2 § _____ ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag (/).
Bestämmelser om skötsel av pensionsskyddet enligt denna lag i ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag finns i lagen om om-
bildning av en arbetspensionskassa till ett _____ Denna lag träder i kraft den _____ 2002.

Helsingfors den 20 september 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 3 § samt fogas till 2 §, sådan den lyder i lag 1004/2000, ett nytt 3 mom. som följer:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Bestämmelser om skötsel av pensionskyddet enligt denna lag i ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag finns i lagen om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag (/).

3 §

Pensionskyddscentralen må på ansökan av arbetsgivare bevilja denne rätt att anordna pensionskydd för arbetstagare på sätt i lagen om pension för arbetstagare är stadgat, under förutsättning, att arbetstagaren enligt denna lag tillkommande förmåner icke försämras och att regleringen icke medför betydande allmän olägenhet för verkställigheten av arbetstagarnas pensionskydd. Under enahanda förutsättningar må pensionskyddscentralen bevilja arbetspensionskassa rätt att på i lagen om pension för arbetstagare stadgade villkor försäkra arbetstagare, vilka stå i nämnda lag underställda arbetsförhållanden och äro sysselsatta på område, hörande till arbetspensionskassans verksamhetskrets.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den _____ 2002.